

KYSTVERKET NORDLAND
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Saksbehandler, innvalgstelefon
Liudmila Pechinkina, 37017847

Tillatelse til mudring/sprengning og dumping i sjø – «Innseiling Farsund» - Farsund kommune

Fylkesmannen i Agder gir Kystverket Nordland tillatelse til mudring av inntil 63 800 m³ masser i innseilingen til Farsund. Det er gitt vilkår i tillatelsen for å minimere miljøkonsekvensene av tiltaket. Overskuddsmassene fra mudring skal i størst mulig grad nyttiggjøres til utfylling ved Nordkapp i Farsund kommune. Det gis tillatelse til dumping av de resterende massene i sjø.

Vi fatter samtidig vedtak om saksbehandlingsgebyr.

Vedtakene kan påklages.

Vi viser til Kystverket Nordland sin søknad av 31.01.2017 om mudring av 58 000 m³ masser over et areal på 15 500 m² i innseilingen til Farsund. Kystverket søker samtidig om dumping av overskuddsmassene over et areal på 16 500 m² i et område sør for Lamholmane.

Sakens bakgrunn

Kystverket Nordland ønsker å utdype og utvide farleden i innseilingen til havneanleggene i Farsund kommune for å øke sikkerhet og tilrettelegge for effektiv sjøtransport. I forbindelse med det søker Kystverket Fylkesmannen i Agder om tillatelse til å mudre ca. 58 000 m³ masser, herav ca. 2 200 m³ løsmasser. Tiltaket omfatter utdyping av grunnene Nordre Håøyflua, Åttemetersbåen og Indre Svartskjergrunnen. Overskuddsmassene ønskes dumpet i sjø i et område sør for Lamholmane.

Det er foretatt undersøkelser av bl.a. bunnforholdene og forurensningssituasjonen i tiltaksområdet. Ifølge undersøkelsene består grunnen i utdypningsområdene hovedsakelig av fjellmasser. I enkelte områder er det et tynt topplag med steinholdige masser (grus, puk og steinblokker) og noe sand, totalt ca. 2 200 m³. Løsmassene/overflatesedimentene i utdypningsområdet ved Nordre Håøyfluen karakteriseres som rene og med liten andel av organisk materiale. Ved Åttemetersbåen og Indre Svartskjergrunnen består sedimentene primært av fjell og stein og er derfor ikke prøvetatt. I det omsøkte dumpeområdet består sedimentene av silt og sand og er forurenset med bl.a. polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH), polyklorerte bifenyler (PCB) og benzo(a)pyren.

Dybden i området hvor det søkes om dumping, varierer fra ca. 20 til 33 m. Dumpeområdet kan basert på utførte beregninger fylles opp til kote -20 m som tilsvarer 138 000 m³ anbragte masser (am). Stabiliteten av de dumpede overskuddsmassene er vurdert som tilfredsstillende. Farsund kommune ønsker å gjenbruke ca. 50 000 m³ am av de ca. 81 200 m³ am som oppstår ved sprengning, til å fullføre utfylling ved Nordkapp/Vestersiden.

Tiltakene ble opprinnelig planlagt gjennomført i 2024-2029, og Fylkesmannen besluttet i november 2018 å stille behandling av søknaden i bero inntil det skulle bli aktuelt å gjennomføre tiltakene. Kystverket Nordland opplyste imidlertid i brev av 13.03.2019 om at prosjektet allerede kan starte høsten 2019.

Farsund kommune og Kystverket Sørøst har gitt tillatelse til mudring og dumping i sjø etter henholdsvis plan- og bygningsloven og havne- og farvannsloven.

Høring

I forbindelse med vår behandling av saken har søknaden vært sendt på høring av Fylkesmannen og Kystverket til Alcoa Lista, Farsund kommune, Farsund motorbåtforening, Farsund seilforening, Farsund sjømannsforening, Farsund, Lyngdal og Lindesnes fiskarlag, Fiskeridirektoratet Region Sør, Kystverket Sørøst, Naturvernforbundet i Vest-Agder, Norsk maritimt museum og Vest-Agder Fylkeskommune. Søknaden ble også kunngjort i Fædrelandsvennen. Vi har fått følgende kommentarer:

Farsund kommune har behandlet saken i havnestyret og kommunestyret, henholdsvis 04.06.2018 og 18.06.2015, og følgende ble vedtatt:

«Farsund kommunestyre anmoder Kystverket om å prioritere arbeidet med de planlagte forbedringene av innseilingsforholdene til Farsund og ber Kystverket prioritere dette arbeidet i forbindelse med Nasjonal Transportplan (NTP).»

Videre har kommunen ved kommunalsjefen i e-post til Kystverket datert 04.08.2015 skrevet følgende vedrørende planstatus:

«Viser til tlf.samtale ang forespørsel om planstatus mv for Håøyflua. Håøyflua er i kommunedelplanen for Spind vist som andre områder i sjø uten reguleringsplankrav. Av tegnforklaringen til planen inngår Håøyflua som seilingsled. Håper opplysningene er tilfredsstillende.»

Fiskeridirektoratet Region Sør skriver i brev av 18.05.2017 bl.a. følgende:

«I området hvor terrenginngrep i prosjektet er planlagt er det stor fiskeriaktivitet. I tillegg til Fiskeridirektoratets registrerte kystnære fiskeridata (<http://kart.fiskeridir.no/>) er det tatt kontakt med det lokale fiskerlaget som har kommet med ytterligere opplysninger om fiskeriaktiviteten i området som ikke er registrert i Fiskeridirektoratets kart.

Mellom Engøy og Håøy og sør av Langøy ligger to fiskefelt for garn etter torsk, mars – april og teiner etter sjøkreps, januar – desember. Det er registrerte låssettingsplasser i Bjørnsund og Brunsvik for låssetting av sild, august – september. Det er også et aktivt leppefiskfiske i området i perioden juli - medio oktober. Mellom Store Eigerøy og Tjuvholmen ligger oppbevaringsmerder for leppefisk i denne perioden.

Det er registrert gyteområder for torsk nord og sør av Langøy som er verifisert av Havforskningsinstituttet. Hvorav Langøy nord er regionalt viktig gyteområde. Gytesesongen er i perioden, medio februar – april.

Prosjekt med undervannsprengning og mudring vil sterkt berøre utøvelsen av fiske og gytefeltene for torsk i området om det ikke blir tatt hensyn til dette. Det er i søknaden referert til DNV-rapport hvor det står: «Det er ikke identifisert viktige gyteområder innen det aktuelle påvirkede området. Det er også relativt lite løsmasser i områdene som skal sprenges bort. Lokale bestander av torsk kan gyte i dypereleggende områder noe lenger ut. Det er antatt at disse ikke blir påvirket av tiltakene.»

Da vi ikke kjenner til hvilke effekter og konsekvenser omsøkte sprengningsarbeid vil medføre for fiskeriene og gyting i influensområdet, må det prosjekteres slik at en unngår å sprengte i gyteperioden og under leppefisksesongen. Det vil være svært viktig at lokale fiskere tas med på råd for å unngå redusert gyting av torsk som er svært sårbar på denne kyststrekningen, eller ødeleggelse av egg/larver samt i den perioden leppefiske foregår. Fiskeridirektoratet region Sør stiller seg til rådighet i det videre arbeidet.

Dersom Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder gir tillatelse til omsøkte tiltak, må det gjennomføres strenge tiltak for å redusere effekter av sprenging i forhold til gyting av torsk og fiskeriene i området samt spredning av forurensede partikler. Tiltaket må gjennomføres på en skånsom måte, slik at omliggende naturmiljø i så liten grad som mulig påvirkes.»

Norsk maritimt museum skriver i e-post datert 19.05.2017 bl.a. følgende:

«NMM undersøkte det aktuelle tiltaksområdet i 2014. Det ble ikke gjort funn som er fredet eller vernet av kulturminneloven. NMM har derfor ingen innvendinger til det omsøkte tiltaket.

Vi minner likevel om meldeplikten ved funn av kulturminner. Dersom det under arbeider i sjøen oppdages kulturhistorisk materiale som kan være vernet eller fredet (for eksempel vrakdeler, keramikk, bearbeidet flint, glass, kritt Piper eller annet), må arbeidene straks stanses og museet varsles, jf. kml § 14 tredje ledd. Tiltakshaver plikter å underrette den som skal utføre arbeidene om dette, men står også selv ansvarlig for at det blir overholdt.»

Naturvernforbundet i Vest-Agder skriver i e-post datert 23.05.2017 blant annet følgende:

«Naturvernforbundets interesser er i denne saken knyttet til undervannsbiotopen – hvilke verdier den representerer for biologisk liv – skalldyr, fisk og vegetasjon og de miljømessige konsekvensene av tiltaket med hensyn til forurensing - trykkbølger og partikkelspredning, annen forurensing samt biotop / livsmangfold ved deponeringsområdet.

På grunn av liten kapasitet har vi ikke hatt anledning til å gå inn i søknaden og vurdert de forholdene vi her nevner som våre interesser i saken, men regner med å prioritere den når Fylkesmannen har fattet et vedtak for eventuelt å følge opp saken da.»

Vest-Agder fylkeskommune har uttalt seg til Kystverket i brev datert 30.09.2014. I brevet siteres vedtaket fattet 18.06.2012 av Fylkestinget i Vest-Agder etter behandlingen av transportetatens forslag til Nasjonal Transportplan 2014 – 2023:

«Det er positivt at innseilingen til Farsund foreslås utvidet og forbedret i NTP planforslaget +20 og +45. Fylkestinget mener tiltaket må på plass også i PTR rammen i første periode, 2014 – 2017.»

Videre skriver fylkeskommunen følgende:

«Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner har sammen utarbeidet en felles regionplan Agder 2020 hvor målsetningene for havnene i fylkene beskrives. For å legge forholdene til rette for økt sjøtransport er det viktig at en bruker de muligheter som ligger i å utnytte den eksisterende havneinfrastrukturen i Agder gjennom blant annet bedre organisering og driftssamarbeid.

For å kunne overføre mere transport fra veg til sjø og bane blir det viktigere med helhetlig planlegging for å utnytte regionens intermodale transportknutepunkter. Tiltaket vil ha betydning for regional næringsutvikling, da spesielt til områdene rundt Lundevågen. Farsund kommune ønsker at det åpnes for muligheter til å ta større fartøyer inn til havneanleggene, slik at kommunen får utnyttet Lundevågen bedre.

Bedring av innseilingen til Farsund havn vil være med på at regionens havner og Farsund havn spesielt, vil stå bedre rustet til å ta mere gods fra veg til sjø. Vest-Agder fylkeskommune ser positivt på at vedtaket i fylkestinget i juni 2012 følges nå opp av Kystverket.»

Kystverkets kommentarer til høringsuttalelsene

Kystverket Nordland har fått oversendt høringsuttalelsene som Fylkesmannen har mottatt. Deres vurderinger framkommer av brev datert 16.10.2017. Kystverket skriver at de ikke går nærmere inn på uttalelsene fra Norsk maritimt museum og Naturvernforbundet i Vest-Agder, i og med at disse ikke har hatt vesentlige merknader til søknaden. De kommenterer derfor kun uttalelsen fra Fiskeridirektoratet.

Kystverket skriver at undersøkelser har vist at det kun er rene masser som skal sprenges eller mudres, mens sedimentene på dumpelokaliteten er klassifisert som moderat forurenset med hensyn til PAH₁₆ (tilstandsklasse III). De anser derfor at spredning av forurensning kun kan skje ved oppvirvling på deponilokaliteten.

Videre skriver Kystverket at de ser det som problematisk å unngå sprengningsaktivitet i alle de perioder som Fiskeridirektoratet anmoder om (se høringsuttalelsen gjengitt ovenfor). De skriver at det meste av massene som skal fjernes er fjell, og anleggsvirksomheten vil derfor i stor grad involvere boring og sprengning. Dersom fiskeridirektoratets anmodning skal etterkommes vil arbeidene måtte gjennomføres på sen høst og vinter, og det må da påregnes anleggsstans relativt ofte på grunn av værforholdene. Som en følge av dette har Kystverket vært i kontakt med lokalt fiskerlag og Fiskeridirektoratet for å komme fram til løsninger for å kunne utvide anleggsperioden uten å skape negative konsekvenser for fiskeriaktiviteter.

Farsund og Lyngdal fiskerlag har gitt følgende tilbakemelding til Kystverket:

- Det ikke har foregått garnfiske etter torsk i perioden mars – april de siste 15 årene.
- Det har ikke vært låssatt sild eller Brisling de siste 10 – 15 årene.
- Fiske etter sjøkreps utføres utelukkende av sportsfiskere.
- Lokalt fiskerlag prioriterer leppefiske som har hatt høy aktivitet de siste årene.

Fiskeridirektoratet har gitt følgende tilbakemelding til Kystverket:

- Vern av gytefelt og fremtidige naturverdier er viktigst å ivareta. De registrerte gytefeltene for torsk er viktige å verne om, da bestanden er på et kritisk nivå. Grunnet lite kunnskap rundt påvirkning av trykkbølger fra sprengning i sjø på fisk og yngel bør anleggsperiode i gyteperioden for torsk unngås.
- Viktig å rådføre seg med lokale fiskere før oppstart av anleggsarbeid og finne avbøtende tiltak for å unngå negative konsekvenser for fiskeriaktiviteter.

På bakgrunn av tilbakemeldingene anser Kystverket gytefeltene som viktige å ivareta. De foreslår derfor at det tas inn vilkår om tidsbegrensning om at det ikke sprenges i gyteperioden for torsk, 15. februar – 30. april.

Kystverket opplyser om at de sammen med ekspertise jobber med problemstillingen med hensyn til konsekvenser av sprengning og spredning av trykkbølger, og de ber om at vilkår om tidsbegrensning kan endres dersom det framkommer resultater som viser at dette er tilrådelig.

For øvrig foreslår Kystverket at det settes vilkår om dialog med lokalt fiskerlag i god tid før oppstart av anleggsarbeidet. Hensikten vil være å finne løsninger og eventuelle avbøtende tiltak dersom anleggsdrift kan medføre negative konsekvenser for fiskeriaktivitet.

Lovgrunnlag

Tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, kan gis tillatelse til med hjemmel i *lov 13.03.1981 nr. 6 om vern for forurensning og om avfall* (forurensningsloven) § 11, jf. § 7. Tillatelse til mudring fra fartøy, herunder sprengning i sjøbunn, gis etter *forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensning av forurensning* (forurensningsforskriften) § 22-6, jf. § 22-1 første ledd. I tillatelsen kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensningen fører til skader eller ulemper, jf. forurensningsloven § 16.

Når Fylkesmannen avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre. I vurderingen skal også bestemmelsene i *lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltningen av naturens mangfold* (naturmangfoldloven) §§ 8-10 om krav til kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning trekkes inn i skjønnsutøvelsen. Saken vurderes i tillegg etter §§ 4 og 12 i *forskrift 15.12.2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften).

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Fylkesmannen har benyttet tilgjengelige nettbaserte databaser (bl.a. Miljødirektoratet sin kartløsning Naturbase kart, Vann-nett og Miljøstatus kart), innspill fra Fiskeridirektoratet samt rapportene vedlagt søknaden som grunnlag i vurdering av søknaden fra Kystverket Nordland. Ut fra det ovennevnte anser vi at naturmangfoldloven § 8 er tilstrekkelig ivaretatt.

Miljøkonsekvenser av mudring er godt kjent gjennom erfaringer fra lignende tiltak, og det finnes omfattende forskning på effekter av miljøgifter på det akvatiske miljø. Grenseverdiene og klassegrensene i veileder 02:2018 «Klassifisering av miljøtilstand i vann» er bl.a. fastsatt basert på tilgjengelig informasjon om miljøgifters virkning på organismer. Når det gjelder undervannsprengning, vet man at undervannsstøy kan påvirke marine organismer, deres viktige

biologiske funksjoner og forårsake stress. Reaksjoner hos organismer kan imidlertid variere avhengig av hvor følsom for lyd den enkelte art er og hvilke livsstadier artene er i. Det foreligger begrenset kunnskap om hvordan undervannssprengning påvirker de forskjellige artene. På bakgrunn av det tillegges vi noe vekt på føre-var-prinsippet som er en retningslinje for håndtering av usikkerhet knyttet til et tiltaks miljøkonsekvenser, jf. naturmangfoldloven § 9.

Det omsøkte tiltaket omfatter mudring av løsmasser i overflatesedimenter og utsprengte sjøbunnsmasser samt dumping av overskuddsmassene som oppstår ved mudring. Sprengning av sjøbunn omfattes av definisjonen av mudring i forurensningsforskriften da sprengning medfører fortsettlig forflytning av masser fra sjøbunnen, jf. forurensningsforskriften § 22-2 bokstav d. Mudring påvirker det akvatiske miljø avhengig av bl.a. hva slags masser det dreier seg om, når, hvor og hvordan mudringen skal gjennomføres samt innholdet av miljøgifter i massene. Tiltakshaver opplyser i søknaden at sjøbunnen der tiltaket skal gjennomføres, hovedsakelig består av fast fjell, med innslag av små mengder løsmasser. Estimert total mengde av løsmasser er ca. 2 200 pfm³ (faste masser). Grunnet hard bunn viste prøvetaking i utdypingsområdene seg vanskelig, men det lyktes å få opp prøver ved Nordre Håøyfluen. Ifølge den oversendte miljøundersøkelsen (Multiconsult, 2017), tilsvarer konsentrasjonene av samtlige analyserte miljøgifter tilstandsklasse II (god) eller lavere, jf. veileder 02:2018 «Klassifisering av miljøtilstand i vann». Sedimentene beskrives som grovkornede og med lite innhold av organisk materiale (ca. 1,3 %). På grunnlag av det ovennevnte vurderer vi som lite sannsynlig at mudring av overflatesedimentene vil medføre fare for spredning av forurensning.

Siden det er små mengder løsmasser og massene hovedsakelig består av grove partikler, vurderer Kystverket Nordland at det ikke er hensiktsmessig å fjerne løsmassene før boring og sprengning forutsatt at det ikke skaper utfordringer for entreprenør ved gjennomføring av tiltaket. Vi slutter oss til vurderingen gjort av tiltakshaveren, i og med at det ikke er fare for spredning av forurensning fra løsmassene i utdypingsområdene (jf. forrige avsnitt).

Fylkesmannen vurderer at sprengning av sjøbunn ikke vil medføre spredning av miljøgifter i det aktuelle tilfelle siden det er lite sannsynlig at sprengte sjøbunnsmasser vil inneholde miljøgifter. Sprengning av sjøbunn kan imidlertid medføre dannelse av nåleformede partikler som ofte er skarpere enn naturlige partikler og kan føre til gjelleskader på fisk. Det er derfor viktig med tiltak som begrenser spredning av slike partikler utenfor tiltaksområdet. Siltgardin er et eksempel på et spredningsbegrensende tiltak. Vi mener imidlertid at bruk av siltgardin kan være vanskelig ettersom det kan være mye strøm i åpent vann. Vi setter derfor krav om bruk av boblegardin som vi anser et alternativt spredningsbegrensende tiltak med tilsvarende effekt.

Undervannssprengning kan i tillegg påvirke marine organismer ved at det oppstår kraftig plutselig lyd og trykkbølger ved eksplosjoner. Skadevirkninger av trykkbølger på fisk og andre marine organismer avhenger av type sprengningsteknikk, størrelse på ladningene, bunntopografi og avstand fra sprengningsstedet. Det er kjent at det er stor variasjon blant arter når det gjelder påkjenninger fra trykkbølger. Videre kan ulike livsstadier av samme art bli påvirket forskjellig.

To av grunnene (Nordre Håøyfluen og Åttemetersbåen) ligger like ved et lokalt viktig gytefelt for torsk, Langøy S, jf. Fiskeridirektoratets karttjeneste Yggdrasil. Gytingen kan bli påvirket negativt dersom fisken blir forstyrret mens den er på vei til gyteområdet. Det er også viktig å unngå forstyrrelse av tidlige livsstadier da de er mer sårbare enn voksne individer. I de siste tiårene har det vært registrert en kraftig reduksjon i torskebestanden i Sør-Norge som delvis skyldes dårlig overlevelse og vekst hos torskeyngelen. Som følge av dette er det nå innført restriksjoner på fiske etter torsk langs sørkysten. Ifølge Fiskeridirektoratets karttjeneste, er det lave eggtettheter i det aktuelle gytefeltet. Havforskningsinstituttet skriver likevel i rapport 4-2016 «Kunnskapsstatus

kysttorsk i sør» at gytefelt med mindre mengder egg kan være viktige for små populasjoner. Etter vår vurdering kan sjøbunnsprengningen ha negative innvirkninger på den lokale kysttorskbestanden. Vi mener derfor at det er rimelig å begrense tidsperioden for gjennomføring av sprengningen slik at tiltaket ikke utføres i den sårbare perioden når gytingen foregår. Videre skal det velges sprengningsteknikk og gjøres tiltak som reduserer trykkbølgens kraft i størst mulig grad. Et varselskudd som avfyres i forkant av sprengningen, kan f.eks. skremme bort fisk. Trykkbølgens påvirkning reduseres også ved detonering i borehull og ved sekvensiell avfiring av salvene, mens bruk av boblegardin kan ytterligere redusere skadevirkninger.

Når det gjelder andre fiskerirelaterte interesser (jf. Fiskeridirektoratet sine kommentarer), forventer vi at tiltakshaveren har tett dialog med lokale fiskere og fiskerlag før oppstart av arbeidene for å ivareta deres interesser.

Støy under tiltaksgjennomføring kan påvirke sjøfugl og redusere verdien av friluftsliv. Ifølge Naturbase kart, er det på nærliggende øyer gjort observasjoner av flere fuglearter som er oppført i norsk rødliste, bl.a. ærfugl (nær truet), sjøorre (truet), alke (truet), lomvi (truet) og hettemåke (truet). Fylkesmannen mener at effekter av støy likevel er noe begrenset da tiltakene er midlertidige og området ellers er eksponert for støy grunnet båttrafikk.

En annen konsekvens av sjøbunnsprengning kan være tilførsel av nitrogenforbindelser som frigjøres fra sprengstoff. Dette kan føre til eutrofiering (økt mengde av planteplankton og alger) da nitrogen er et begrensende næringsstoff i sjøvann. Mengde av nitrogenforbindelser er avhengig av type og mengde sprengstoff. Etter vårt syn vil ikke tilførsel av ekstra næring ha vesentlig innvirkning på miljøet i det aktuelle tilfellet siden tiltaksområdet ligger i åpen sjø slik at vannmassene blandes godt og konsentrasjonen av tilførte nitrogenforbindelser raskt vil fortynnes. Sprengstoffresten kan også påvirke pH i vann. Vi vurderer denne påvirkningen som minimal på grunn av den store bufferevnen sjøvannet har.

Kystverket oppgir ikke i søknaden hvordan sprengningen skal gjennomføres. Dersom plastslanger benyttes under sprengningen, kan plastavfall fra sprengning fort spres ut i vannmassene. For å unngå marin plastforurensning setter vi vilkår om at det skal brukes elektroniske tennsystemer (ledninger som synker).

Tiltakets påvirkning på økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for (jf. naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning). Dette er ivare tatt gjennom vurderinger som ligger til grunn for kravene som er stilt i tillatelsen. Det må likevel påvises aktsomhet mht. ukjente miljøproblemer i området.

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Avbøtende tiltak som bruk av siltgardin er et eksempel på dette. Hvis det skulle oppstå akutt forurensning eller uante miljømessige negative virkninger av de omsøkte arbeidene, plikter tiltakshaver å treffe tiltak for å hindre eller begrense forurensning. Vi minner også om varslingsplikt ved akutt forurensning.

Videre sier naturmangfoldloven § 12 at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Det må benyttes den teknologien som gir minst miljøbelastning, jf. vilkår 17 («Best Available Technology»).

Disponering av overskuddsmasser fra mudring

Overskuddsmasser som oppstår ved mudring, er å anse som avfall, jf. forurensningsloven § 27 første ledd. I det aktuelle tilfellet blir overskuddsmassene å anse som næringsavfall, jf. definisjon av næringsavfall i forurensningsloven § 27 bokstav a andre ledd. I henhold til forurensningsloven § 32 første ledd skal næringsavfall bringes til lovlig avfallsanlegg med mindre det gjenvinnes eller brukes på annen måte. Dumping av overskuddsmasser fra mudring er i utgangspunktet ikke en egnet disponeringsløsning. Dette gjelder også når massene er rene (som er tilfellet her) og det er lite sannsynlig at dumping fører til at konsentrasjonen av forurensning på dumpestedet øker.

Kystverket Nordland søkte opprinnelig om tillatelse til å dumpe alle overskuddsmasser fra mudring. Det viste seg i etterkant at Farsund kommune har behov for sprengstein i sitt utfyllingsprosjekt ved Nordkapp/Vestersiden. Kommunen ønsker å benytte ca. 50 000 m³ av slik at mengden masser som Kystverket ønsker dumpet i sjø, er redusert til ca. 31 200 m³. Kystverket Nordland har estimert kostnader knyttet til ulike disponeringsløsninger (e-post av 24.06.2019). Siden massene er rene, har tiltakshaveren vurdert forskjellige alternativer for disponering av massene på land. Beregningene viser at det vil koste over 10 000 000 kr mer å ta opp massene på land og levere til privat masselager enn å gjenbruke deler av utsprengte masser til utfylling i regi av Farsund kommune og dumpe de resterende massene.

Det ble gjennomført flere forundersøkelser for å kartlegge bunnforholdene og forurensningsgraden samt strømforholdene og biologisk mangfold i det omsøkte dumpeområdet. Sedimentprøver ble hentet ved dykking. Det ble ikke observert vegetasjon i dumpeområdet. Som følge av dumping, blir bunnforholdene i dumpeområdet endret permanent. På grunn av reduksjon av mengde dumpemasser (se ovenfor) er også arealet som blir berørt av dumping, redusert. Ifølge Miljødirektoratet sin database Naturbase, er det ikke registrert sårbare arter og marine naturtyper i det aktuelle området. Etter Fylkesmannens vurdering vil dumping ha liten konsekvens for naturtyper og artsforekomster.

Ifølge analysen av sedimentprøven fra dumpeområdet, består sedimentene av fin sand og silt, med innslag av skjellrester. Innholdet av organisk materiale er lavt. Stedvis forekommer bart fjell. Videre viser analysen at konsentrasjonen av benzo(a)pyren i sedimentene tilsvarer tilstandsklasse IV (dårlig) og konsentrasjonene av polysykliske aromatiske hydrokarboner (sum PAH16) og polysykliske klorerte bifenyler (sum PCB7) tilsvarer tilstandsklasse III (dårlig), jf. veileder 02:2018 «Klassifisering av miljøtilstand i vann». Ved dumping kan det skje oppvirling av forurensede sedimenter. Sedimentene består likevel av relativt grove partikler (hovedsakelig sand) som vi mener vil synke fort.

Videre konkluderer Multiconsult AS i «Strømrapport deponi Lamholmen» (2014) med at det er flere prosesser som påvirker strømmen ved dumpelokaliteten, men at maksimalstrømmen for lokaliteten oppsto ved 6 m dybde. Dette kan tyde på at den omsøkte dumping ikke vil påvirke strømforholdene i stor grad da massene ønskes dumpet opp til kote -20 m.

Fylkesmannen legger vekt på samfunnsnytte ved tiltaket og finner etter en samlet vurdering å kunne tillate dumping av ca. 31 200 m³ i det omsøkte området sør for Lamholmane. Ca. 50 000 m³ av massene kan benyttes av Farsund kommune til å fullføre utfylling ved Nordkapp/Vestersiden. Det er viktig at massene som dumpes er grovere enn de eksisterende sedimentene på stedet slik at massene ikke eroderes vekk av strømmen. I det aktuelle tilfellet er mesteparten av mudrede masser sprengt stein, og kun en liten andel er løsmasser (hovedsakelig sand og noe stein). Mudrede løsmasser skal dumpes først. Sprengstein skal deretter dumpes jevnt utover dumpearealet slik at de forurensede

sedimentene på dumpestedet dekkes best mulig. For å unngå spredning av eventuelle nåleformede partikler og rester etter sprengstoff skal det benyttes boblegardin under dumping. Alternative tiltak med tilsvarende effekt kan vurderes.

Vannforskriften

Vannforskriften har som hovedformål å beskytte, og om nødvendig forbedre eller gjenopprette, tilstanden i vannforekomster, med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god tilstand.

Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, jf. vannforskriften § 4. Forringelse av vannforekomsten kan kun tillates dersom det foreligger adgang til å gi unntak, jf. vannforskriften § 12.

Nordre Håøyfluen, Åttemetersbåen og dumpeområdet tilhører Indre Spindsfjorden – Håøysundet (vannforekomstID 0201010700-1-C), mens utdypingsområdet Indre Svartskjærgrunnen er en del av Lindesnes – Lista (vannforekomstID 0201000030-3-C), jf. portalen Vann-nett.no. Vannforekomsten Spindsfjorden – Håøysundet har ifølge portalen god økologisk og ukjent kjemisk tilstand. Det er likevel bemerket at den økologiske tilstanden trolig er moderat. Det er risiko for at miljømålet ikke nås. Vannforekomsten Lindesnes – Lista har svært god økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand (bl.a. grunnet høye konsentrasjoner av antracen og kvikksølv). Ifølge portalen, er det ikke risiko for at miljømålet ikke oppnås. De omsøkte tiltakene er av begrenset varighet og omfang, og berører kun deler av de respektive vannforekomstene. Etter vår vurdering vil vannkvaliteten ikke forringes i nevneverdig grad og tiltaket vil ikke ha innvirkning på hvorvidt vannforekomsten når miljømålet eller ikke, jf. vannforskriftens §§ 4 og 12, forutsatt at tillatelsens vilkår overholdes. Vi vurderer det derfor slik at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse i det aktuelle tilfellet.

Tidsperiode for gjennomføring av tiltak

I perioden fra 15. mai til 15. september er den biologiske produksjonen i vannmassene stor, og det er ikke ønskelig med negativ påvirkning av vannmassene. Også av hensyn til friluftsliv og rekreasjon tillates ikke tiltak i sjø i denne perioden. Fylkesmannen legger i det konkrete tilfellet vekt på de samfunnsmessige interessene de omsøkte tiltakene vil medføre. Tiltakenes fremdrift er avhengig av finansiering, og vi vurderer at fordelene ved å få gjennomført tiltakene på kortest mulig tid er større enn de ulempene det måtte medføre. Vi har likevel besluttet å sette krav om at tiltakene ved Nordre Håøyfluen og Åttemetersbåen ikke skal gjennomføres i perioden 15. februar–30. april av hensyn til gyteperioden for torsk.

Vedtak

Med hjemmel i forurensningsforskriften § 22-6 gir Fylkesmannen i Agder Kystverket Nordland tillatelse til mudring av inntil 63 800 m³ sjøbunnsmasser i innseilingen til Farsund. Rammen inkluderer 10% feilmargin i forhold til de omsøkte volumene. Dumping av overskuddsmassene tillates på visse vilkår.

Fylkesmannen vurderer tiltakene i sjø i forbindelse med utbedring av innseilingen til Farsund som viktige med tanke på samfunnsutvikling og økonomi. Miljøkonsekvensene tiltakene kan volde må derfor anses som akseptable sammenstilt med de samfunnsmessige fordeler ved tiltaket.

Vilkår for tillatelsen

1. Det kan mudres og sprenges inntil 63 800 m³ masser i sjø, hvorav ca. 2420 m³ er løsmasser. Rammen inkluderer 10 % feilmargin. Tiltaksområdene utgjøres av grunnene Nordre Håøyfluen,

Åttemetersbåen og Svartskjærgrunnen i innseilingen til Farsund. Arealet som berøres av tiltakene, skal være som omsøkt.

2. Sprengning skal gjøres på en måte som minimerer spredning av forurensning og skal gjennomføres så skånsom som mulig for å minimere spredning av sprengstein og trykkbølger fra sprengstedet. Metode skal vurderes og velges ut fra massenes beskaffenhet.

3. Mengde sprengstoff som skal benyttes ved hver sprengning, skal dimensjoneres med den hensikt å redusere risikoen for påvirkning på ytre miljø. Det skal brukes elektroniske tennsystemer (ledninger som synker). Før hver enkelt salve skal det avfyres en mindre varselsalve 5-15 min før sprengning for å skremme bort fisk i området. Hvis det registreres død fisk i forbindelse med sprengning, skal art og antall registreres.

4. Dersom det oppdages synlig partikkelspredning fra sprengningsområdet skal arbeidene stanses umiddelbart og tiltak iverksettes.

5. Boblegardin eller andre spredningsbegrensende tiltak med tilsvarende effekt skal brukes for å minimere spredning av partikler fra utsprengte masser. Fylkesmannen skal ha melding om eventuelle andre tiltak før arbeidene igangsettes. Boblegardinet skal brukes både under sprengning/mudring og dumping.

6. Løsmassene og utsprengte masser kan betraktes som rene. 50 000 m³ av de utsprengte massene (anbragte masser) skal i størst mulig grad nyttiggjøres til utfylling ved Nordkapp i Farsund kommune. De resterende massene tillates dumpet sør for Lamholmene i tråd med søknaden. Eksakt mengde og plassering av dumpede masser skal registreres nøyaktig og vises i sluttrapport.

7. Eventuell avvanning av mudrede løsmasser skal utføres på en forsvarlig måte innenfor boblegardin.

8. Transport av muddermassene skal skje på en slik måte at det ikke medfører forurensning under selve transporten.

9. Arbeidet skal utføres på en slik måte at det i minst mulig grad volder tilslamming av vannmasser og strandområder. Dersom det oppstår utilsiktede forurensningssituasjoner eller brukerkonflikter, skal arbeidet stanses og korrigerende tiltak gjennomføres. Fylkesmannen må varsles ved alle forhold der tiltaket kan berøre miljøet negativt.

10. Vannkvaliteten skal ikke forringes, iht. vannforskriftens § 4.

11. Før tiltakene iverksettes og minimum en uke før skal det gis beskjed til Fylkesmannen om dato for oppstart samt hvem som er ansvarlig entreprenør. Det kan bli ført tilsyn under arbeidene.

12. Tiltak ved Nordre Håøyfluen og Åttemetersbåen skal utføres utenom den sårbare gyteperioden for torsk. Dette innebærer at tiltaket ikke tillates i perioden 15. februar – 30. april.

13. Den som utfører arbeidet, skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltaket er avsluttet.

14. Internkontroll for aktiviteten må være utarbeidet, jf. forskrift 06. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Alle avvik skal loggføres.

15. Dersom det viser seg at muddermasser er av en slik karakter at arbeidene medfører alvorlige miljømessige problemer, tas det forbehold om at arbeidene skal stanses, og at saken blir vurdert på nytt.

16. Den best tilgjengelige teknologien/metoden må benyttes i utførelsesfasen både mht. metode, kontroll og overvåkning, jf. BAT-prinsippet («Best Available Technology»).

17. Fylkesmannen skal ha rapport om arbeidet som er utført innen seks uker etter at det er avsluttet. Rapporten skal inneholde informasjon om tidspunkt for tiltaket og mengder og type masser som er mudret og dumpet. I rapporten skal det videre dokumenteres at vilkårene som er gitt i tillatelsen er overholdt, eller begrunne eventuelle avvik.

18. Tillatelsen er gyldig i to år f.o.m. vedtaksdato.

Vi minner for øvrig om meldeplikt til Norsk maritimt museum (NMM) ved eventuelle funn av kulturminner under anleggsarbeidet.

Ansvarsforhold

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om området. Tiltakshaver, Kystverket Nordland, er ansvarlig for at tiltaket gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver for ansvaret for innhenting av tillatelser etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere m.m. Tiltakshaver er selv ansvarlig i forhold til andre brukerinteresser som kan bli berørt. Privatrettslige forhold forutsetter vi er avgjort før tiltaket finner sted.

Brudd på vilkår i tillatelsen kan medføre straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført.

Erstatningsansvar og klageadgang

Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver eller anleggseier for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jf. bl.a. forurensningsloven §§ 10 og 17.

Denne avgjørelsen kan etter forvaltningsloven § 29 påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra meddelelsen. Klagen bør begrunnes og skal sendes via Fylkesmannen. Klageskjema følger vedlagt.

Vedtak om saksbehandlingsgebyr

Som forhåndsvarslet i brev av 28.03.2017, skal søker betale gebyr for vår behandling av søknaden (jf. forurensningsforskrift kapittel 39-3). Ut fra den tiden som er brukt på behandling av søknaden, skal saken plasseres i gebyrsats 5, jf. § 39-4. Den vesentlige delen av saksbehandlingen er gjort i 2019. Vi har med bakgrunn i dette besluttet at det skal betales en gebyrsats 5 for året 2019. Dette tilsvarer kr 65 600. Grunnlaget for valg av gebyrsats er ressursbruk hos Fylkesmannen i forbindelse med

behandling av søknaden. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes av Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Vedtaket om gebyrsats kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dette brevet er mottatt, jf. forurensningsforskriften § 41-5. Eventuell klage bør begrunnes og skal sendes Fylkesmannen. Klagen gis ikke oppsettende virkning, og det fastsatte gebyr må derfor betales i samsvar med ovenstående. Hvis Miljødirektoratet imøtekommer klagen, vil det overskytende beløp bli refundert.

Med hilsen

Veronica Skjævestad (e.f.)
faggrupeleder forurensning

Liudmila Pechinkina
rådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Klageskjema
- 2 Rapportskjema

Kopi uten vedlegg til:

Farsund, Lyngdal og Lindesnes fiskerlag	Bryggegangen 30	4514	MANDAL
Vest-Agder fylkeskommune	Postboks 517 Lund	4605	KRISTIANSAND S
KYSTVERKET SØRØST	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
NATURVERNFORBUNDET I AGDER	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Farsund kommune	Postboks 100	4552	FARSUND
Norsk Maritimt museum	Bygdøynesveien 37	0286	OSLO
FARSUND SEILFORENING	V/Helge Hals Skipperveien 25	4550	FARSUND
FARSUND SJØMANNSFØRENING	c/o Fridtjof Lauritz Knutsen	4550	FARSUND
	Danefjellveien 7		
FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN